

hvilken han blev ansat, bestemt saaledes, at 2000 Rb. skulde udredes af Statskassen og 2000 Rb. af Kirkekasserne paa Als og V.ø. Grunden til, at Forslaget her er fremkommet, er den, at disse Kirkekasser ere belastede med en stor Mængde Udgifter, som gjøre, at de, naar de skulle udrede Halvdelen af Biskoppens Lønning, ville have stor Vanskelighed ved at fyldestgjøre de Formaal, der forøvrigt ere satte for disse Midler. Forinden Udvalget kunde have noget Mening om, hvorvidt man turde tilraade Thinget at gaae ind paa denne Forsøgelse, maatte man selvfølgelig staae sig Underretning om disse Kirkekassers Tilstand, og i Betænkningen Sp. 75 ff., vil der være givet Thinget en nærmere Belysning deraf; Sp. 79 og 80 vil det være Thinget at see, at Udvalget er kommet til den Overbeviisning, at disse Kirkekasser, foruden deres Indtægter i Tiender og forskjellige andre aarlige Indtægter, ere en Capitalmasse af 124,700 Rb., samt at endeel af de Udgifter, der nu belempre dette Fond, ikke have nogen som helst, lovlig Berettigelse og derfor vistnok bør søges bortvæltede fra Kirkekasserne. Som Følge heraf kan Udvalgets Fleertal ikke tilraade at bevilge det forlangte Tilskud af 2000 Rb., hvorimod et Mindretal foreslaaer at gaae en Middelvei og bevilge det ene tusind Rb. og altsaa lade det andet tusind Rb. fremdeles vedblive at hvile paa meere bemeldte Kirkekasser.

Hammerich: Det er angaaende det Punkt, som den ærede Ordfører nu bragte under Forhandling, at jeg først ønsker at høre mig, nemlig med Hensyn til Lønningen for Biskoppen paa Als. Her foreligger jo den Mislighed, at han ikke kan blive lønnet af de Kirkekasser, der, hvis de ikke vare belemprede med Udgifter, hvorfor der ingen Hjemmel findes, vilde være istand til rigelig at lønne ham. Men denne Mislighed i den kirkelige Administration for Als's Vedkommende, der her kommer for Dagen, er kun et lille Stykke af den store Mislighed, som ikke blot vedrører Biskoppen paa Als, men hele den Deel af den slesvigske Kirke, som bestyres under Cultusministeriet. Man hører idelig klage, navnlig fra Als og ogsaa fra den Deel, der hører under

Cultusministeriet paa Fastlandet. Det hedder sig, at Administrationen ikke kan komme nogen Veie, og at Lovgivningen er hvilende siden Aaret 1848. Dette gjælder en betydelig Deel af Landet. Biskopdommet Als blev, som bekendt, oprettet 1819, tidligere havde det hørt under Fyen; Antallet af de Sogne, der høre dertil, er 18 med omtrent 32000 Mennesker. Det Lønningelehnske hører ind under Ribe og danner 29 Sogne med 25000 Mennesker; altsaa ialt 47 Sogne med 57000 Mennesker; det er en heel lille Provinds; omtrent $\frac{1}{4}$ af Slesvig. Hele denne Deel har i kirkelig Henseende fra Christendommens Indførelse hængt sammen med Kongerigets Kirke; indtil Katholicismens Afstæffelse hørte det hele Als og Lønningelehnske under Lunds Erkebiskop ligesom Kongeriget. I tidligere Dage hængte endnu mere sammen med Kongeriget i geistlig Henseende af de slesvigske Sogne, nemlig endnu 17 Sogne. Her var Tilstanden da denne, at Administrationen førtes fra Kongeriget, og Lovgivningen kom fra Kongeriget, de omtalte Sogne henhørte under det danske Cancelli. Der brugtes det samme Ritual som i Kongeriget; naar der førtes den først for Landemødet; og dernæst for Højesteret, og alle Kongerigets kirkelige Love bleve oplæste i Kirken derovre. Dette hele Forhold blev sidst stadfæstet ved en Forordning af 7de November 1832 for Biskopdommet Als, medens ganske lignende Forhold have fundet Sted i det Lønningelehnske, indført ved den saakaldte sanctio pragmatica af 1727; som vistnok i flere Henseende er ændret, men dog danner Grundlaget for de senere kirkelige Forhold derovre. Tidligere var ogsaa Tilstanden den, at de slesvigske Præster i de nævnte Districter mødte paa den danske Rigsdag og bevilgede indtil Souveræniteten. Det var det samme Forhold, der blev fornyet i 1848, dengang der blev indkaldt en Sort Notabler, som jo ikke kom til noget videre paa Grund af Begivenhedernes Gang, men hvorved man søgte at staae de slesvigske Præster fra disse Dele af Landet Repræsentation her for Kongerigets Vedkommende i Rigsstatsforretningen. Hvorledes er Tilstanden da nu? Det er paa disse mislige Forhold jeg ønsker at